

Der henvises i den forbindelse til punkt 6.1. i de almindelige bemærkninger.

Et *udtrykkeligt* samtykke foreligger herefter, hvor der eksplicit gives udtryk for, at patienten er indforstået med den pågældende behandling m.v. Det kan foreligge skriftligt eller mundtligt. Hovedreglen er, at et mundtligt samtykke er tilstrækkeligt.

Et *stiltiende* samtykke foreligger, hvor den enkeltes signaler og opførsel må tolkes således, at der foreligger et samtykke på baggrund af den givne information. Et stiltiende samtykke vil alene opfylde lovens krav, hvis det er utvivlsomt, at patienten gennem sin adfærd har tilkendegivet enighed om behandlingsforslaget m.v. eller dele heraf. Hvis der er den mindste tvivl om, hvorvidt patienten tilslutter sig behandlingsforslaget, bør et mundtligt samtykke indhentes.

Efter lovændringen vil der stadig være tale om frivillighed, hvis patienten ved en korrekt vejledning og information lader sig overbevise eller blot overtale til at medvirke, hvorimod en patients passivitet over for en foranstaltning ikke udgør et tilstrækkeligt informeret samtykke til at iværksætte en foranstaltning på et frivilligt grundlag. Det må i disse situationer vurderes, om kriterierne for en tvangsmæssig etablering af den pågældende foranstaltning er til stede, eller om foranstaltningen evt. kan iværksættes på grundlag af et stedfortrædende samtykke.

Et legalt informeret samtykke kan efter forslaget til ny § 1, stk. 2, hvile på patientens eget samtykke. Et legalt informeret samtykke kan endvidere i tilfælde af patientens inhabilitet hvile på et stedfortrædende samtykke, jf. reglerne herom i kapitel 5 i sundhedsloven.

En patient, der i henhold til reglerne i kapitel 5 i sundhedsloven på grund af inhabilitet ikke selv kan give et informeret samtykke til behandling m.v. på grund af mindreårighed eller nedsat psykisk funktionssevne, skal inddrages mest muligt i beslutningsprocessen, også selv om der er legale repræsentanter, d.v.s. forældremyndighedens indehaver, værgen eller de nærmeste pårørende, der er bemyndiget til at varetage patientens interesser gennem det informerede samtykke, jf. bemærkningerne til lov om patienters retsstilling.

Det fremgår af forslaget til ny § 1, stk. 3, at der for patienter, der er under 15 år eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, ikke skal forsøges indhentet et samtykke fra forældremyndighedens indehaver, værgen eller de nærmeste pårørende, såfremt omgående gennemførelse af en foranstaltning i henhold til psykiatriloven er nødvendig for at afværge, at en patient udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred eller

for at afværge, at patienten øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang. Denne undtagelse finder alene anvendelse i de meget akutte situationer, hvor *omgående* intervention er påkrævet med henblik på at afværge de i bestemmelsen anførte følger, og hvor det således ikke er muligt at forsøge at indhente et stedfortrædende samtykke inden iværksættelsen af den pågældende foranstaltning.

Forældremyndighedens indehaver, værgen eller de nærmeste pårørende skal efterfølgende orienteres om den iværksatte foranstaltning.

Ovenstående bestemmelse skal for så vidt angår patienter under 15 år ses i lyset af bestemmelsen i sundhedslovens § 17, stk. 1, hvorefter en patient, der er fyldt 15 år, selv kan give informeret samtykke til behandling. Forældremyndighedens indehaver skal efter bestemmelsen i sundhedslovens § 17, stk. 1, tillige have information og inddrages i den mindreåriges stillingtagen.

Det følger af sundhedslovens § 17, stk. 2, at såfremt en sundhedsperson efter individuel vurdering skønner, at en patient, der er imellem 15 og 18 år, ikke selv er i stand til at forstå konsekvenserne af sin stillingtagen, kan forældremyndighedens indehaver give informeret samtykke. Med forslaget til ny § 1, stk. 4, sikres, at bestemmelsen i stk. 3 også finder anvendelse for denne patientgruppe, d.v.s., at der for disse patienter, såfremt betingelserne i § 1, stk. 3, er opfyldt, ikke skal forsøges indhentet et stedfortrædende samtykke, før den pågældende foranstaltning iværksættes.

For de børn og unge, der er omfattet af bestemmelserne i § 1, stk. 3 og 4, og hvor en omgående gennemførelse af en foranstaltning i henhold til loven har været nødvendig, skal forældremyndighedens indehaver naturligvis efterfølgende informeres om den iværksatte foranstaltning, herunder baggrunden for, at det var nødvendigt at iværksætte den pågældende foranstaltning m.v.

»Sundhedspersoner« defineres i § 4 i lov om patienters retsstilling (fra 1. januar 2007 – sundhedsloven), som personer, der er autoriseret i henhold til særlig lovgivning til at varetage sundhedsfaglige opgaver, som f.eks. læger og sygeplejersker eller personer, der handler på disses ansvar.

Det fremgår specifikt af de materielle hjemmelsbestemmelser vedrørende de enkelte tvangsforanstaltninger i psykiatriloven, hvilke sundhedspersoner, der kan beslutte, at de pågældende foranstaltninger skal iværksættes, f.eks. af § 15, at en beslutning om tvangsfiksering skal træffes af en læge (i særligt hastende tilfælde kan sygeplejerspersonalet på egen hånd beslutte at fikseres en patient – lægen skal straks tilkal-